

የደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት

ደቡብ ኢትዮጵያ ነጋሪት ጋዜጣ

DEBUB ETHIOPIA NEGARIT GAZETA

OF THE SOUTH ETHIOPIA REGIONAL STATE

**፪ኛ ዓመት ቁጥር
አርባ ምንጭ የካቲት ፪ሺ፲፯ ዓ.ም**

**በደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ
መንግስት ምክር ቤት ጠባቂነት
የወጣ**

2nd Year No
Arbaminch February, 2025

ማውጫ

አዋጅ ቁጥር /፪ሺ፲፯ ዓ.ም

የደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት የኢንቨስትመንት

አስተዳደርን ለመወሰን የወጣ ረቂቅ አዋጅ --- ገፅ

መግቢያ

ኢንቨስትመንት በክልሉ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ዕድገት ላይ ያለው ሚና ከፍተኛ በመሆኑ፤ ይህንኑ ለማሳካት በሚቻልበት መንገድ የክልሉን የኢንቨስትመንት አስተዳደር በሕግ መደንገግ በማስፈለጉ፤ የክልሉ ኢንቨስትመንት አስተዳደር የሕግ መሠረትና ግልጽኝነት ባለው መንገድ እንዲመራ ለማድረግ፤ እንዲሁም በክልሉ ያለውን እምቅ የተፈጥሮ ፀጋዎችንና አማራጭ የኢንቨስትመንት እድሎችን በመጠቀም ለኢኮኖሚ ዕድገት የላቀ ሚና ያላቸውን የኢንቨስትመንት

ፕሮጀክቶች የሚስፋፋብትን ሁኔታ ለማመቻቸትና ቀጣይነት ያለው የድጋፍና ክትትል ሥርዓት በመዘርጋት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችን ውጤታማነት ማረጋገጥ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት እና ስልጣንና ተግባራቸውን በግልፅ በመደንገግ በክልሉ ውስጥ ከኢንቨስትመንት አገልግሎት አሰጣጥ፣ ቅሬታዎችና አለመግባባቶች ጋር ተያይዞ ያሉትን ጉዳዮች ቅልጥፍና፣ ጥራት፣ ግልጽኝነት ባለውና ተጠያቂነትን ማረጋገጥ የሚያስችል አሰራር በመዘርጋት የክልሉን ኢንቨስትመንት ማራኪ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የሀገር ውስጥና የውጪ ባለሀብቶች በክልሉ ኢኮኖሚያዊ ሽግግር ውስጥ አስተዋፅኦ እንዲያበረክቱ ምቹ ሆኔታዎችን ለመፍጠርና ባለሀብቶቹም ባፈሰሱት መዋለ ንዋይ ልክ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ማመቻቸት ከክልሉ መንግስት ስለሚጠበቅ፤

አርሶ አደሮች፣ አርብቶ አደሮችና ከፊል አርብቶ አደሮች እንዲሁም ሀብት አፍርተው ወደ ኢንቨስትመንት ስራ መሸጋገር ለሚፈልጉ ኢንተርፕራይዞች በግል ወይም በተደራጀ ሁኔታ ወደ ኢንቨስትመንት ስራ በማሸጋገር በኢንቨስትመንት እንቅስቃሴ ውስጥ በማሳተፍ ተጠቃሚዎች በማድረግ በክልሉ ኢኮኖሚያዊ ሽግግር ውስጥ ድርሻቸውን እንዲወጡ ለማድረግ በተለየ መልኩ ሊደገፉ የሚችሉበትን ሥርዓት መዘርጋት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት ሕገ መንግስት አንቀጽ 54(3)(ሀ) መሠረት የሚከተለውን አወጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ "የደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት የኢንቨስትመንት አስተዳደር አዋጅ ቁጥር -----/2017" ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

- 1) “ክልል” ማለት የደቡብ ኢትዮጵያ ክልል ነው፡፡

- 2) “መስተዳድር ምክር ቤት” ማለት የደቡብ ኢትዮጵያ ክልል መስተዳድር ምክር ቤት ነው።
- 3) “ቢሮ” ማለት የደቡብ ኢትዮጵያ ክልል ኢንቨስትመንት ቢሮ ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ በየደረጃው ያለውን መዋቅሩን የሚጨምር ነው።
- 4) “ቦርድ” ማለት የክልሉ የኢንቨስትመንት አስተዳደር የበላይ አካል በመሆን በዚህ አዋጅ የተቋቋመ ሆኖ በኢንቨስትመንት ቢሮ የሚገመገሙ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችን የሚያጸድቅና በክልሉ ውስጥ ከኢንቨስትመንት ጋር የተያያዙ ቅሬታዎችንና አለመግባባቶችን ተመልክቶ የመጨረሻ ውሳኔ የሚሰጥ አካል ነው።
- 5) “ኢንቨስትመንት” ማለት አንድ አዲስ ኢንቨስትመንት ለማካሄድ፣ አዲስ ድርጅት ለማቋቋም ወይም ያለውን ነባር ድርጅት ለማስፋፋት ወይም ለማሳደግ በባለሀብት ገንዘብ ወይም በዓይነት ወይም በሁለቱም የሚደረግ የካፒታል ወጪ ነው።
- 6) “የኢንቨስትመንት አስፈጻሚ ኮሚቴ” ማለት በዞን፣ በከተማ አስተዳደር ወይም በወረዳ ደረጃ በሚመለከተው የመንግስት መስሪያ ቤት በሕግ በመቋቋም የኢንቨስትመንት ስራዎችን የሚመሩና የውሳኔ ሃሳቦችን ለበላይ አካል የሚያቀርብ ኮሚቴ ነው።
- 7) “ባለሀብት” ማለት በኢንቨስትመንት ሕግ መሠረት በኢንቨስትመንት ስራ ላይ የተሰማራ የሀገር ውስጥ ወይም የውጭ ሀገር ዜጋ የሆነ ግለሰብ ወይም ድርጅት ነው።
- 8) “የውጭ ሀገር ባለሀብት” ማለት የውጭ ካፒታልን ወደ ኢትዮጵያ በማስገባት ሥራ ላይ ያዋለ፡-
  - (ሀ) የውጭ ሀገር ዜጋ የሆነ፤
  - (ለ) የውጭ ሀገር ዜጋ በባለቤትነት የተሳተፈበት ድርጅት ያለው፤
  - (ሐ) በማንኛውም ባለሀብት ውጭ ሀገር የተቋቋመ ድርጅት፤
  - (መ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 8(ለ) እና (ሐ) መሠረት በተመለከቱት ባለሀብቶች በጋራ የተቋቋመ ድርጅት፤ ወይም
  - (ሠ) መደበኛ ነዋሪነቱ ውጭ ሀገር የሆነ ኢትዮጵያዊ ሆኖ እንደውጭ ባለሀብት መቆጠር የፈለገ ነው።
- 9) “የሀገር ውስጥ ባለሀብት” ማለት ኢትዮጵያ ውስጥ ካፒታሉን ሥራ ላይ ያዋለ ባለሀብት ሆኖ፡-
  - (ሀ) ኢትዮጵያዊ ዜጋ የሆነ፤

(ለ) ወደ ኢንቨስትመንት የተሸጋገረ አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር፤

(ሐ) ኢትዮጵያ ውስጥ ተቋቁሞ ሙሉ በሙሉ በኢትዮጵያዊ ዜጋ የተያዘ ድርጅት፤

(መ) በኢንቨስትመንት ስራ የሚሳተፍ የመንግሥት የልማት ድርጅት፤

(ሠ) ወደ ኢንቨስትመንት የተሸጋገሩ የማይክሮና ጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች፤

(ረ) አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት የተቋቋመ የሕብረት ሥራ ማኅበር፤

(ሰ) አግባብነት ባለው ሕግ ወይም ኢትዮጵያ ባጸደቀችው ዓለም አቀፍ ስምምነት መሠረት እንደሀገር ውስጥ ባለሀብት የተቆጠረ የውጭ ሀገር ዜጋ ወይም ድርጅት፤

(ሸ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (ሀ) እስከ (ረ) በተመለከቱት በጋራ ኢትዮጵያ ውስጥ የተቋቋመ ድርጅት፤

(ቀ) የፌዴራል መንግሥት የኢንቨስትመንት አዋጅ ቁጥር 1180/2012 በወጣበት ጊዜ በሥራ ላይ የነበረ ኢንቨስትመንትን በተመለከተ ብቻ ሆኖ ከዚህ በፊት ታውጀው ከጊዜ በኋላ በተሻሩ ሕጎች መሠረት የሀገር ውስጥ ባለሀብት የኢንቨስትመንት ፈቃድ የተሰጠው እና አሁንም ኢትዮጵያ ውስጥ ሥራ ላይ ያለ የውጭ ሀገር ዜጋ ወይም ድርጅት፤ ወይም

(በ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (ሸ) ሥር የተገለጸው ኢንቨስትመንት በተመለከተ ብቻ ሆኖ በዚህ ንዑስ አንቀጽ መሠረት የውጭ አገር ዜጋ ተወላጅ ነው።

10) “ካፒታል” ማለት የሀገር ውስጥ ወይም የውጭ ሀገር ገንዘብ፣ የሚተላለፍ ሰነድ፣ የማምረቻ ወይም የአገልግሎት መስጫ መሣሪያዎች፣ ሕንጻ፣ የሥራ ማስኬጃ በጀት፣ የንብረት መብት፣ የአዕምሯዊ ንብረት መብት ወይም ሌላ የሚዳሰስ ወይም የማይዳሰስ የንግድ ንብረትንም የሚያጠቃልል ነው።

11) “ድርጅት” ማለት ለትርፍ የተቋቋመ ድርጅት ነው።

12) “የኢንቨስትመንት ከባቢ” ማለት አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት ለኢንቨስትመንት ተግባር የተለየ የኢንቨስትመንት አደረጃጀት ነው።

13) “የገጠር መሬት” ማለት በገጠር መንደሮች አስተዳደር ድንበር ውስጥ የሚገኝ መሬት ሆኖ አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሠረት ተከልሎና በከተማ ፕላን ውስጥ ያልገባና ርክክብ ያልተደረገበት ማንኛውም መሬትን የሚጨምር ነው።

14) “የከተማ መሬት” ማለት በህጋዊ መንገድ ከተማ አስተዳደር ስር የተከለለ እና በከተማ አስተዳደሩ ክልል ውስጥ የሚገኝ መሬት ነው።

- 15) “የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ግምገማ” ማለት በባለሀብቱ ተጠንተው የቀረቡ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት የውጤታማነት ዕቅድን አስመልክቶ የግምገማ መስፈርቶችን መሠረት በማድረግ ውጤታማነታቸውን ማረጋገጥ ነው።
- 16) “የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስምምነት” ማለት በክልሉ በሚካሄድ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት አስመልክቶ አንድ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት የሚለማበት ሁኔታ ላይ ባለሀብቱ ከቢሮው፣ ከዙኑ አስተዳዳሪ ወይም ተጠሪነታቸው ለዞን የሆኑ የከተማ አስተዳደሮች ከንቲባ ጋር የሚፈራረሙበት እና የውል ሰጪና ውል ተቀባይ መብትና ግዴታን የሚደነግግ ነው።
- 17) “የኢንቨስትመንት ቅሬታ” ማለት በክልሉ የኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅሮች በመንግስትና በባለሀብት መካከል ከኢንቨስትመንት መስተንግዶ ወይም ቅበላና አስተዳደር ጉዳዮች ጋር በተያያዘ በተሰጠ ውሳኔ ላይ ባለሀብቱ የሚያቀርበው ቅሬታ ነው።
- 18) “ምደባ” ማለት በከተማና በገጠር የሚገኝ መሬትን የላቀ ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ያላቸው የኢንቨስትመንት ሥራዎችን በመመዘን ሥልጣን ባለው አካል በሊዝ ወይም በኪራይ የሚፈቀድበት አሰራር ነው።
- 19) “ማስፋፋት” ማለት የነባር ድርጅትን አዲስ የማምረቻ ወይም አገልግሎት መስጫ መስመር በመጨመር ምርትን ወይም አገልግሎትን 100% ማሳደግ ነው።
- 20) “ማሻሻል” ማለት ሊደረስበት የሚችል የነባር ድርጅትን የማምረት ወይም አገልግሎት የመስጠት አቅም ቢያንስ እስከ 50% በመጠን በአንድ ዓመት ውስጥ ማሳደግ ነው።
- 21) “የቴክኖሎጂ ሽግግር” ማለት ምርትን ለማምረት ወይም የአመራረት ሂደትን ተግባራዊ ለማድረግ፣ ለማሻሻል ወይም አገልግሎትን ለመስጠት የሚረዳ ሥርዓት ያለው ዕውቀት ማስተላለፍ ሲሆን የሥራ አመራር እና የቴክኒክ ዕውቀት እንዲሁም የግብይት ሁኔታ ቴክኖሎጂንም ይጨምራል። ሆኖም ግን ዕቃዎችን ለመሸጥ ወይም ለማከራየት ብቻ የሚደረግ ግንኙነትን አያካትትም።
- 22) “አርብቶ አደር” ማለት መተዳደሪያው እና የቤተሰቡ መተዳደሪያ በእንስሳትና ከእንስሳት በሚገኝ ተዋጽኦ ላይ የተመሰረተ ሆኖ ባፈራው ሀብት ወደ ኢንቨስትመንት ለመግባት ፍላጎት ያለው ሰው ነው።

- 23) “ከፊል አርብቶ አደር” ማለት የራሱ እና የቤተሰቡ መተዳደሪያ በእንስሳት እርባታ እና በእርሻ ሥራ ላይ የተመሰረተ ሆኖ ባፈራው ሀብት ወደ ኢንቨስትመንት ለመግባት ፍላጎት ያለው ሰው ነው።
- 24) “አርሶ አደር” ማለት የገጠር መሬትን ወይም በከተማ ክልል ስር ያለ መሬትን የመጠቀም መብት ያለውና ከመሬቱ በሚያገኘው ገቢ ራሱንና ቤተሰቡን የሚያስተዳድር እና ወደ ኢንቨስትመንት ለመግባት ፍላጎት ያለው ሰው ነው።
- 25) “የተሻገረ ኢንተርፕራይዝ” ማለት ወደ መካከለኛ ባለሀብት ለመሸጋገሩ ስልጣን ካለው አካል ላይ የሽግግር ሰርተፊኬት በማቅረብ ወደ ኢንቨስትመንት ሥራ ለመግባት ፈቃደኛ የሆነና ፍላጎት ያለው የጥቃቅንና አነስተኛ ኢንተርፕራይዝ ነው።
- 26) “የሕብረት ስራ ማህበራት” ማለት ማህበራትን ለማደራጀት ስልጣን በተሰጠው መስሪያ ቤት እውቅና ያለውና በቁጠባ የዳበረ ካፒታል ያለው ከሁለት ግለሰቦች በላይ ወደ ኢንቨስትመንት ሥራ ለመግባት ፍላጎት ያለው ነው።
- 27) “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው ነው።

3. የጾታ አገላለፅ

በዚህ አዋጅ ውስጥ በወንድ ጾታ የተገለፀው ቃል የሴትንም ይጨምራል።

4. የተፈጻሚነት ወሰን

በሌላ ሕግ በተለየ ሁኔታ የተደነገገ ካለሆነ በስተቀር ይህ አዋጅ በክልሉ በሚከናወኑ የኢንቨስትመንት ሥራዎች፣ በኢንቨስትመንት ተግባራት ውስጥ ሚና ባላቸው የክልሉ የመንግስት አካላት እና በክልሉ ውስጥ በኢንቨስትመንት ላይ የተሰማሩ ባለሀብቶች ሁሉ ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

5. የኢንቨስትመንት ዓላማዎች

የደቡብ ኢትዮጵያ ክልል መንግስት የኢንቨስትመንት ዓላማ ፈጣን፣ አካታች እና ቀጣይነት ያለው የኢኮኖሚ እና ማህበራዊ ልማት እንዲኖር በማድረግ የክልሉን ሕዝቦች የኑሮ ደረጃ ማሻሻል ሆኖ የሚከተሉትን ዝርዝሮች ይጨምራል፦

- 1) በልዩ የአምራች እና አስቻይ የልማት ዘርፎች ኢንቨስትመንትን በማሳደግ ክልላዊ የኢኮኖሚ ተወዳዳሪነትን ማጠናከር፤

- 2) ለአካባቢው ማህበረሰብ ሰፊ እና ጥራት ያለው የሥራ ዕድል መፍጠር እና ለክልሉ ዕድገት የሚያስፈልገውን የዕውቀት፣ የክህሎት እና የቴክኖሎጂ ሽግግር ማምጣት፤
- 3) ውጭ ምርቶችን እና አገልግሎቶችን በመጠን፣ በዓይነት እና በጥራት እንዲጨምሩ በማበረታታት የውጭ ምንዛሪ ግኝትን ማሳደግ፤
- 4) ከውጭ የሚገቡ ምርቶችን በአገር ውስጥ በማምረት የውጭ ምንዛሪን ማዳን፤
- 5) በአገሪቱ የኢኮኖሚ ልማት ውስጥ የግል ሴክተሩን ሚና ማሳደግ፤
- 6) የክልሉን የተፈጥሮ፣ የባህል እና ሌሎች ሀብቶች ጥቅም ላይ ማዋል እና ማልማት፤
- 7) የማህበራዊ እና የአካባቢ ጥበቃ እሴቶችን የሚከተሉ እና አዎንታዊ አስተዋጽኦ ያላቸው ኢንቨስትመንቶችን ማበረታታት።

6. መሠረታዊ መርሆዎች

በክልሉ የሚካሄደው ማንኛውም የኢንቨስትመንት ስራ በሚከተሉት መሰረታዊ መርሆዎች ላይ የሚመሰረት ይሆናል፡-

- 1) በክልሉ የሚካሄደው ማንኛውም የኢንቨስትመንት ስራ ፈጣን፣ ሁሉን አቀፍ እና ቀጣይነት ያለው እድገትና ልማትን የሚያረጋግጥ መሆን አለበት።
- 2) ማንኛውም የኢንቨስትመንት ስራ ለክልሉ ሕዝብ የስራ እድል የሚፈጥር፣ የአውቀትና የቴክኖሎጂ ሽግግርን የሚያስፋፋ መሆን አለበት።
- 3) ማንኛውም የኢንቨስትመንት ስራ የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማ ላይ የተመሰረተ እና በሰው ጤና እና አካባቢ ላይ ጉዳት በማያስከትል መልኩ መከናወን አለበት።
- 4) በክልሉ ውስጥ የሚካሄድ ማንኛውም ኢንቨስትመንት በሀገር አቀፍ እና በክልል ደረጃ ከወጡ ሕጎች ጋር በሚጣጣም ሁኔታ መፈጸም አለበት።
- 5) ማንኛውም የኢንቨስትመንት ስራ ሰብአዊ መብቶችን የሚያከብር፣ የክልሉን ማህበረሰብ እሴት እና ወግ የማይጻረር መሆን አለበት።

- 6) ማንኛውም ባለሀብት ከኢንቨስትመንት ፕሮጀክቱ ጋር በተያያዘ ማህበራዊ ግዴታውን መወጣት አለበት።

ክፍል ሁለት

የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት መስተንግዶ፣ ማጣራት እና ግምገማ ሥርዓት

7. የኢንቨስትመንት ስራ ላይ ሊሰማሩ የሚችሉ አካላት

- 1) የኢንቨስትመንት ስራ በሚከተሉት አካላት ሊከናወን ይችላል፡-

(ሀ) በግል ባለሀብት፤

(ለ) በቂ ካፒታል ባለው በአርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር፤

(ሐ) አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት በተቋቋመ የንግድ ድርጅት፤

(መ) አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት በተቋቋሙ የሕብረት ሥራ ማህበራት፤

(ሠ) አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት በተቋቋመ የመንግሥት የልማት ድርጅት፤

(ረ) ወደ ኢንቨስትመንት በተሸጋገሩ አነስተኛና ጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች።

- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የኢንቨስትመንት ሥራዎችን የሚያከናውን አካል በንግድ ሕጉ ወይም በሌላ አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት መመዘገብ አለበት።

8. ከመንግሥት ጋር በቅንጀት የሚካሄድ የኢንቨስትመንት ሥራ

በክልሉ መንግስት ተቋቋመው ባሉት የመንግሥት የልማት ድርጅቶች ወይም አዲስ በማቋቋም ከግል ሴክተር ጋር በመቀናጀት በኢንቨስትመንት ሥራዎች ላይ ሊሰማሩ ይችላሉ። አፈጻጸሙ አዋጁን መሠረት አድርጎ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

9. የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት መስተንግዶ

- 1) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት በክልሉ ውስጥ ማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው በሕግ የተደነገገውን መስፈርት በማሟላት ማመልከቻውን ለቢሮው ወይም ማመልከቻውን የማስተናገድ ስልጣን ላለው የቢሮው መዋቅር ሊያቀርብ ይችላል።

- 2) ቢሮው ወይም መዋቅሩ የሚቀርበውን የኢንቨስትመንት ጥያቄ የሚያስተናግደው ስልጣን ያለው አካል በከተማ ፕላን ወይም የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ ላይ በመመስረት ለኢንቨስትመንት አገልግሎት ባዘጋጀውና ቦርዱ ባፀደቀው መሬት ላይ ይሆናል።
- 3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ቦርዱ ለአገርና ለአካል የላቀ ጠቀሜታ ያለው የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት መሆኑን ካመነበት፣ አስቀድሞ መሬቱ ባይዘጋጅም እንኳን ፕሮጀክቱን በማስተናገድ መሬት እንዲዘጋጅለት የኢንቨስትመንት መሬት ፍላጎቱን ሥልጣን ላለው አካል ማቅረብ ይችላል።
- 4) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

10. ስለኢንቨስትመንት መሬት

- 1) ባለሀብት የከተማ ኢንቨስትመንት መሬት የሚያገኘው በውድድር ይሆናል። በውድድር ለማግኘት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄን በማቅረብ መሟላት ያለበት መስፈርት ማሟላቱ በሚመለከተው አካል ሲረጋገጥ እና በፕሮጀክት ፕሮግራም የቀረበው የከተማ መሬት መጠን በተጠየቀበት አካባቢ በቅድሚያ የተዘጋጀና ለኢንቨስትመንት ተለይቶ መካለሉ በሚመለከተው የአስተዳደር እርከን ሲረጋገጥና የኢንቨስትመንት ቦርድ ሲያፀድቅ ነው።
- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ሥር የተደነገገው ቢኖርም፣ ለከተማ መሬት ተለይተው የተወሰኑ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ዓይነቶች ወይም የአርሶ አደር፣ የአርብቶ አደር፣ የከፊል አርብቶ አደር፣ የሕብረት ሥራ ማህበራት ወይም የተሸጋገረ ኢንተርፕራይዝ ፕሮጀክት መንግሥት ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክት በሚያዘጋጀው መሬት ላይ ያለው ድድር ሊስተናገድ ይችላል።
- 3) ባለሀብት የገጠር ኢንቨስትመንት መሬት የሚያገኘው በምደባ ይሆናል። በምደባ ለማግኘት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄን በማቅረብ መሟላት ያለበት መስፈርት ማሟላቱ በሚመለከተው አካል ሲረጋገጥ፣
- 4) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት በፕሮጀክት ፕሮግራም የቀረበው የመሬት መጠን በተጠየቀበት አካባቢ በቅድሚያ የተዘጋጀና ለኢንቨስትመንት ተለይቶ መካለሉ በሚመለከተው የአስተዳደር እርከን ሲረጋገጥና የኢንቨስትመንት ቦርድ ሲያፀድቅ ነው።

- 5) የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የአርሶ አደር፣ የአርብቶ አደር፣ የክፊል አርብቶ አደር፣ የሕብረት ሥራ ማህበራት ወይም የተሸጋገረ ኢንተርፕራይዝ ፕሮጀክት መንግሥት ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክት በሚያዘጋጀው መሬት ላይ ያለ ውድድር ሊስተናገድ ይችላል።
- 6) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

11. የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄን ለማቅረብ መሟላት ያለበት መስፈርት

በኢንቨስትመንት ሥራ ላይ ለመሰማራት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄ የሚያቀርብ ማንኛውም ሰው እንደ የውጤታማነት እቅድ፣ ትክክለኛነቱ የተረጋገጠ ካፒታል እና የሥራ ዕድል መፍጠር የመሳሰሉ መስፈርቶች ላይ የሚመሰረት ይሆናል። የዚህ መስፈርት ዝርዝር በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

ክፍል ሦስት

የኢንቨስትመንት ፈቃድ አሰጣጥ እና ዕድሣት

12. የኢንቨስትመንት ፈቃድ

- 1) በኢንቨስትመንት ሥራ ላይ ለመሰማራት የሚፈልግ ሰው የኢንቨስትመንት ፈቃድ እንዲሰጠው ለቢሮው ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል።
- 2) የኢንቨስትመንት ፈቃድ ያለው መሆኑ ብቻ ባለሀብቱን የኢንቨስትመንት መሬት ይዞታ ሆነ ሌሎች የማበረታቻ ድጋፍ የመጠቀም ባለመብት አያደርገውም። የልማት አፈፃፀም ከፍተኛ ዋጋ ይሰጠዋል።
- 3) አፈጻጸሙ በሚወጣ ደንብና መመሪያ የሚወሰን ይሆናል።

13. በፌዴራል መንግሥት ደረጃ የተሰጠ የኢንቨስትመንት ፈቃድ

- 1) በዚህ አዋጅ አንቀጽ (7) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በፌዴራል መንግሥት ደረጃ ስልጣን ካለው አካል የኢንቨስትመንት ፈቃድ የተሰጠውና በክልሉ ውስጥ መሥራት የሚፈልግ ማንኛውም ባለሀብት የተሰጠውን የኢንቨስትመንት ፈቃድ ቢሮው ዘንድ በመቅረብ ማስመዘገብ አለበት።

- 2) ቢሮውም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የቀረበለትን የኢንቨስትመንት ፈቃድ ከመመዘገቡ በፊት የፈቃዱን ሕጋዊነት ፈቃዱን ከሰጠው አካል በማጣራት መመዘገብ አለበት።
- 3) ባለሀብቱ ፈቃዱን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በመቅረብ ያላስመዘገበ ከሆነ በክልሉ ውስጥ የማይስተናገድ ይሆናል።

14. የኢንቨስትመንት ፈቃድን ለሌላ አካል ማስተላለፍ

- 1) አንድ የኢንቨስትመንት ፈቃድ ያገኘ ባለሀብት ፈቃዱን ለሌላ አካል ማስተላለፍ የተከለከለ ነው።
- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አንድ የኢንቨስትመንት ፈቃድ ያገኘ ባለሀብት ለኢንቨስትመንት ቢሮ ማመልከቻ በማቅረብ ከቢሮው እውቅና ሲያገኝ ፈቃዱን ለሌላ አካል ማስተላለፍ ይችላል።
- 3) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ሁኔታ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

15. የኢንቨስትመንት ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ

- 1) የኢንቨስትመንት ፈቃድ ለማግኘት ማመልከቻ የሚቀርብ ማንኛውም ሰው የሚከተሉትን መስፈርቶች ማሟላት አለበት፡-
  - (ሀ) የኢንቨስትመንት ፈቃድ ጥያቄ ማመልከቻ፤
  - (ለ) የታደሰ መታወቂያ ወይም ፓስፖርት ኮፒ ከፎቶ ግራፍ ጋር፤
  - (ሐ) ተጠንቶ የቀረበና ፕሮጀክቱን በመረመረው አካል የተረጋገጠ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስራ ውጤታማነት ዕቅድ ጥናት፤
  - (መ) የባንክ ፋይናንስ እንቅስቃሴን እና ለሥራ የሚያስፈልገውን ካፒታል የሚያሳይ ማስረጃ፤

(ሠ) ዲያስፖራ ከሆነ፣ ዲያስፖራ መሆኑን እና የፋይናንስ አቅም ያለው መሆኑን የሚያሳይ እና በውጪ ጉዳይ ሚኒስቴር ወይም በዲያስፖራ አገልግሎት የተረጋገጠ ማስረጃ፣

(ረ) ፕሮጀክቱ በማህበር የሚካሄድ ከሆነ ስልጣን ባለው አካል የተረጋገጠ የማህበሩ መመስረቻ ጽሁፍና መተዳደሪያ ደንብ፣

(ሰ) ፕሮጀክቱ የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማ የሚያስፈልገው ከሆነ ስልጣን ባለው አካል የተረጋገጠ ማስረጃ ማቅረብ አለበት።

2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ሥር የተደነገጉት እንደተጠበቁ ሆኖ፣ ፈቃድ ሰጪው አካል በአርሶ አደሩ፣ በአርብቶ አደሩ ወይም በከፊል አርብቶ አደሩ ቀርበው የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውሳኔ ያላቸውና በግል ወይም በመንግሥት መሬት ይዞታ ላይ ለመሥራት ለታቀዱ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ፈቃድ ለመስጠት በሚወጣ ደንብ ይወስናል።

16. በኢንቨስትመንት ወደ ግል የተዛወሩ የመንግሥት የልማት ድርጅቶች

በክልሉ ውስጥ የነበሩና በሽያጭ ወደ ግል የተላለፉ የመንግሥት የልማት ድርጅቶች የክልሉን የኢንቨስትመንት ሕግ በመከተል የኢንቨስትመንት ፈቃድ ለማግኘት እና ስልጣን ካለው አካል ጋር የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል ለመፈጸም እንደገና መመዝገብ አለባቸው።

17. የኢንቨስትመንት ፈቃድ ዕድሣት

- 1) የኢንቨስትመንት ፈቃድ የወሰደ ባለሀብት ፈቃዱን በየዓመቱ ማሳደስ አለበት።
- 2) ባለሀብቱ የኢንቨስትመንት ፈቃዱን ከወሰደበት ቀን አንስቶ ሥራውን ሳይጀምር አንድ ዓመት ከቆየ ወይም ሥራውን ለማጠናቀቅ ከቢሮው ወይም ስልጣን ካለው የቢሮው መዋቅር ጋር ከተስማማበት ቀን ጀምሮ በአንድ ዓመት ውስጥ ሥራውን 50% ሳያደርስ ከቀረ ፈቃዱ የሚሰረዝ ይሆናል።

3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሀብቱ ወደ ሥራ መግባት ያልቻለው ወይም ሥራ ከጀመረ ሊያጠናቅቅ ያልቻለው ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት መሆኑ በቢሮው ሲረጋገጥ ፈቃዱ ሊታደስለት ይችላል።

4) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ሁኔታ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

18. የኢንቨስትመንት ፈቃድን የሚያሳግዱ ወይም የሚያስሰርዙ ምክንያቶች

1) የኢንቨስትመንት ፈቃድ የሚታገደው ወይም የሚሰረዘው ፈቃዱን በሰጠው አካል ብቻ ይሆናል።

2) የኢንቨስትመንት ፈቃድ በሚከተሉት ምክንያቶች ሊታገድ ይችላል፡-

(ሀ) ትክክለኛ የሆነ እና ወቅቱን የጠበቀ የፕሮጀክት መረጃን ወይም የአፈጻጸም ሪፖርትን ለሚመለከተው የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካል ካላቀረበ ወይም ሆን ብሎ በማሰብ ወይም በቸልተኝነት የተሣሣተ መረጃ ወይም ሪፖርት ካቀረበ፤

(ለ) የኢንቨስትመንት ፈቃድ ወይም የኢንቨስትመንት ፈቃድ ዕድሣት ያገኘው በማጭበርበር ወይም የሀሰት ማስረጃን ወይም መረጃን በማቅረብ ከሆነ፤

(ሐ) የኢንቨስትመንት ፈቃዱን ከወሰደበት ዓላማ ውጪ የተጠቀመ ከሆነ፤

(መ) ፕሮጀክቱ በአካባቢ ወይም በሰው ጤና ላይ ጉዳት የሚያስከትል መሆኑ ስልጣን ባለው አካል ተረጋግጦና እንዲያስተካክልም ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶት በተሰጠው ጊዜ ውስጥ የማያስተካክል ከሆነ፤

ሠ) ያለ በቂ ምክንያት የኢንቨስትመንት ፈቃዱን በአዋጁና አዋጁን መሠረት በማድረግ በሚወጣ ደንብ መሠረት የማያሳድስ ከሆነ፤

(ረ) የዚህን አዋጅና አዋጁን መሠረት በማድረግ የሚወጡትን ደንብና መመሪያዎችና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎችን ተላልፎ የተገኘ እንደሆነ ነው።

3) የኢንቨስትመንት ፈቃዱ የታገደበት ባለሀብት ለፈቃዱ መታገድ ምክንያት የሆነውን እንዲያስተካክል የስድስት (6) ወራት ጊዜ የሚሰጠው ይሆናል።

4) የኢንቨስትመንት ፈቃድ በሚከተሉት ምክንያቶች ሊሰረዝ ይችላል፡-

(ሀ) የባለሀብቱ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል ከፈረሰ ወይም ከተቋረጠ፤

(ለ) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክትን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17(2) ሥር በተደነገገው የጊዜ ገደብ ውስጥ ማልማት የማይጀምር ወይም የማያጠናቅቅና ፈቃዱ የማይታደስ ከሆነ፤

(ሐ) የኢንቨስትመንት ፈቃድን ለማገድ ምክንያት የሆነውን ጉዳይ በተሰጠው ጊዜ ውስጥ የማያስተካክል ከሆነ፤

(መ) ባለሀብቱ ከቀረጥ ነጻ ማበረታቻ ለኢንቨስትመንት ሥራ ወስዶ ከተፈቀደለት የኢንቨስትመንት ሥራ ውጪ ከተጠቀመበት ወይም በሕገወጥ መንገድ ለሌላ ሰው አስተላልፎ ከተገኘ፤

(ሠ) ባለሀብቱ የኢንቨስትመንት ፈቃዱን የወሰደው በሀሰት ማስረጃ መሆኑ ከተረጋገጠ፤

(ረ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(መ) ሥር በተደነገደው መሠረት ፕሮጀክቱ በአካባቢ ወይም በሰው ጤና ላይ ጉዳት የሚያስከትል መሆኑ ስልጣን ባለው አካል ተረጋግጦ በተሰጠው የማስተካከያ ጊዜ ውስጥ የማያስተካክል ከሆነ፤

(ሰ) ባለሀብቱ በምደባ፣ በሊዝ ወይም በኪራይ የወሰደውን መሬት በሕግ ከተደነገገው ስርዓት ውጪ ለሌላ ሰው ካስተላለፈ፤

(ሸ) ባለሀብቱ የኢንቨስትመንት ፈቃዱን ስልጣን ባለው አካል ሳይፈቀድ ለሌላ ሰው አስተላልፎ ያከራየ እንደሆነ፤

(ቀ) ባለሀብቱ ማናቸውንም አግባብነት ያላቸው የሀገርና የክልሉ የኢንቨስትመንት ሕጎችን የማያከብር ከሆነ እና ስልጣን ባለው አካል የሚሰጠውን ማሳሰቢያ የማይቀበል ከሆነ ወይም ማስጠንቀቂያ ተሰጥቶት የማያስተካክል ከሆነ፤

(በ) ባለሀብቱ ከኢንቨስትመንት ጋር የተያያዘ ወንጀል በመፈጸም በሕግ የተወሰነበት ከሆነ፤

(ተ) ባለሀብቱ የተፈጥሮ ሀብትንና የአካባቢ ጥበቃ ስራዎችን በአግባቡ የማያከናውን ከሆነ፤

(ቸ) ባለሀብቱ ፈቃድ የወሰደበትን የይዘታ ባለቤትነት መብት ወይም ሥም ወይም ዓይነት ስልጣን ካለው አካል እውቅና ውጪ የቀየረ ከሆነ፤

(ኘ) ባለሀብቱ በገዛ ፍላጎቱ የኢንቨስትመንት ስራውን የተወ እንደሆነ ነው።

19. የኢንቨስትመንት ፈቃድ ሲሰረዝ ማሳወቅ

- 1) የኢንቨስትመንት ፈቃድ በቢሮው ወይም ስልጣን ባለው የፌዴራል አካል ሲሰረዝ ፈቃዱ የተሰረዘበትን ምክንያት ባለሀብቱና ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላት እንዲያውቁት ይደረጋል።
- 2) የኢንቨስትመንት ፈቃዱ የተሰረዘበት ባለሀብት ፈቃዱ ከተሰረዘበት ቀን ጀምሮ ሲያገኘው የነበረው ጥቅም ወዲያውኑ የሚቋረጥ ይሆናል።
- 3) በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚወሰደው አስተዳደራዊ እርምጃ የወንጀልተጠያቂነትን አያስቀርም።

ክፍል አራት

አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር፣ ከፊል አርብቶ አደር፣ የተሸጋገሩ ኢንተርፕራይዞች እና የሕብረት ስራ ማህበራት በኢንቨስትመንት ስራዎች ላይ የሚሳተፉበት ሁኔታ

20. አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር እና ከፊል አርብቶ አደር በኢንቨስትመንት ስራ ላይ የሚሳተፉበት ሁኔታ

- 1) አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር በራሱ የመሬት ይዘታ ላይ ወይም መንግስት ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ባዘጋጀው መሬት ላይ በግሉ ወይም ከቤተሰቡ ጋር ወይም በማህበር በመደራጀት የኢንቨስትመንት ስራን ለማካሄድ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄን ማቅረብ ይችላል።
- 2) ካፒታል ያለው በተለይ ሞዴል አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደርና ለኢንቨስትመንት የሚውል የመሬት ይዘታ ያለው አርሶ አደር ወይም አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር በጋራ በማህበር በመደራጀት የኢንቨስትመንት ጥያቄን ማቅረብ ይችላሉ።

3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ሀብት ያፈራ አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር ከልጆቹ ጋር ወይም በህጋዊ መንገድ የገጠር መሬት የመጠቀም መብት ያገኘ አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር ቤተሰብ ጋር በማህበር በመደራጀት የኢንቨስትመንት ፈቃድ ጥያቄ ማቅረብ ይችላሉ።

4) አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር በኢንቨስትመንት ስራ ላይ ሲሰማራ ከግል ባለሀብት ጋር በቅንጅት ለመስራት ፈልጎ ከሆነ የኢንቨስትመንት ቢሮ እውቅና መስጠት አለበት።

5) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

21. በኢንቨስትመንት ስራ ውስጥ አክሲዮን የሚያዝበት ሁኔታ

በሌሎች ሕጎች የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አርሶ አደሩ፣ አርብቶ አደሩ ወይም ከፊል አርብቶ አደሩ፡-

1) በኢንቨስትመንት ምክንያት ከመሬት ይዞታው የተፈናቀለ እንደሆነ በፕሮጀክቱ ውስጥ የአክሲዮን ሼር ሊኖረው ይችላል።

2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አርሶ አደሩ፣ አርብቶ አደሩ ወይም ከፊል አርብቶ አደሩ የአክሲዮን ባለቤት ለመሆን ፈቃደኛ ሆኖ ባለሀብቱ ግን ይህን ለማድረግ የሚያስችለው ሁኔታ የሌለው እንደሆነ፣ ባለሀብቱ የፕሮጀክቱ ተነሿዎች ከልማት ስራው ተጠቃሚ የሚያደርግ ሌላ የኢኮኖሚ አማራጭ መፍጠር አለበት። አፈጻጸሙ አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት የሚወሰን ይሆናል።

22. የሕብረት ሥራ ማህበራት እና የተሸጋገረ ኢንተርፕራይዝ በኢንቨስትመንት ሥራ ላይ ስለሚሰማሩበት ሁኔታ

1) የሕብረት ስራ ማህበራት በሕግ የተደነገገውን መስፈርት በማሟላት በኢንቨስትመንት ስራ ላይ መሰማራት ይችላሉ።

2) የተሸጋገረ ኢንተርፕራይዝ በኢንቨስትመንት ስራ ላይ ሊሰማራ ይችላል።

3) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ሁኔታ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

ክፍል አምስት

የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል የሚፈጸምበት እና የሚሰረዝበት ሁኔታ

23. የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስምምነት መፈጸም

- 1) ከአቅም በላይ የሆነ ችግር ካልገጠመው በስተቀር የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቱ በቦርድ የተወሰነለት ማንኛውም ባለሀብት የተዘጋጀውን የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስምምነት ቅጽ ሥልጣን ካለው አካል ጋር በአርባ አምስት (45) ተከታታይ የሥራ ቀናት ውስጥ መፈረም አለበት። አፈጻጸሙ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።
- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ስር የተደነገገው ከአቅም በላይ የሆነው ችግር አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት የሚተረጎም ይሆናል።
- 3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሀብቱ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል በመፈጸም የመሬት ኪራይ ውሉን ፈርሞ እየሰራ ሳለ መሬቱ አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት በከተማ ወሰን ሥር ከገባ እና በሊዝ ሕግ የሚተዳደር ከሆነ፣ ባለሀብቱ ከመሬት አስተዳደር አካል ጋር እንደገና የሊዝ ውሉን በመፈረም አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት የተወሰነውን የሊዝ ዋጋ መክፈል አለበት።
- 4) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር ከባለሀብት ጋር በመተባበር ኢንቨስትመንት ሥራ ላይ የሚሰማራ ከሆነ ወይም የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቱን የትዳር ጓደኛ ወይም የውርስ መብት ካለው ሰው ውጭ ወደ ሌላ አካል ካስተላለፈ የሊዝ ውሉን እንደገና በመፈረም አግባብነት ባለው ሕግ የተወሰነውን የሊዝ ዋጋ መክፈል አለበት።

24. የኢንቨስትመንት መሬትን ማስተላለፍ

- 1) ለኢንቨስትመንት የሚውል መሬት በከተማ ሆነ በገጠር በማዘጋጀት የኢንቨስትመንት መስሪያ ቤት ከመሬት ልማት መስሪያ ቤት በጋራ ስምምነት በቅድሚያ ለተለያዩ የኢንቨስትመንት ዘርፎች አዘጋጅቶ የፀደቀ መሬት መያዝ አለበት።

- 2) የተዘጋጀው የመሬት መጠን መረጃ በግልፅ በማደራጀት በኢንቨስትመንት ቢሮ ታውቆና ተመዝግቦ የቦርድ ይሁንታ ለሰጣቸው ፕሮጀክቶች ሂደቱን ተከትሎ መተላለፍ አለበት።
- 3) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስምምነት ውጤታማነቱ ታምናበት የቦርድ ውሳኔ ካገኘ እና ባለሀብቱ የውሳኔ ደብዳቤ ከወሰደ፣ መሬቱ የሚገኝበት የኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር መሬቱን ለባለሀብቱ በአርባ አምስት (45) ቀናት ውስጥ ማስተላለፍ አለበት።
- 4) በየደረጃው የሚገኘው የኢንቨስትመንት መዋቅር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ሥር በተደነገገው መሠረት መረጃው ከደረሰው ቀን አንስቶ በአርባ አምስት (45) ቀናት ውስጥ ከባለሀብቱ ጋር የመሬት ሊዝ ወይም ኪራይ ውል ተፈራርሞ የመሬት ይዞታ የምስክር ወረቀት መስጠትና መሬቱንም ማስተላለፍ አለበት።
- 5) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት መሬቱን የተረከበ ባለሀብት ከአቅም በላይ የሆነ ችግር ካልገጠመው በስተቀር መሬቱ በእጁ ከገባበት ቀን ጀምሮ በስድስት (6) ወራት ውስጥ ወደ ኢንቨስትመንት ትግበራ መግባት አለበት።
- 6) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

25. በስራ ላይ ያለ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክትን ማስተላለፍ

- 1) በስራ ላይ ያለውን የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ለሌላ ባለሀብት ለማስተላለፍ የሚፈልግ ማንኛውም ባለሀብት ጥያቄውን ለኢንቨስትመንት ቢሮ በማቅረብ ማስፈቀድ አለበት።
- 2) በየደረጃው የሚገኘው የኢንቨስትመንት መዋቅር የተጠየቀውን ፈቃድ አግባብነቱን በመመርመርና ለቢሮው በማሳወቅና በቢሮው ሲፈቀድ የመሬት ውል ከአዲሱ ባለሀብት ጋር በመግባት እንዲፈፀም ያደርጋል።
- 3) ሕጋዊ የሆነ ጉድለት ከሌለበት በስተቀር ያለ በቂ ምክንያት በስራ ላይ ያለ ማንኛውም የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ወደ ሌላ እንዳይተላለፍ የኢንቨስትመንት መሬት ያለበት መዋቅር ባለሀብቱን ሊከለክለው ወይም ሊያዘገይበት አይችልም።

26. የተቀየረ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል መፈረም

- 1) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት የዓይነት ወይም የባለቤትነት ለውጥ በዚህ አዋጅና አዋጁን ተከትሎ በሚወጣው ደንብና መመሪያ መሠረት በቢሮው እየተረጋገጠ የሚፈጸም ይሆናል።
- 2) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ዓይነት ወይም ባለቤትነት ቅያሬው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተፈጸመ ከሆነ ለተቀየረው ፕሮጀክት የሊዝ ውል ወይም የኪራይ ስምምነት መፈረም አለበት። አፈጻጸሙ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

27. የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል የሚፈርስበት ወይም የሚቋረጥበት ሁኔታዎች

- 1) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል የሚፈርሰው ወይም የሚቋረጠው ባለሀብቱ በገባው ውል መሠረት ወይም በሕግ አግባብ መሥራት ያልቻለ እንደሆነ ነው። አፈጻጸሙ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።
- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል ባለሀብቱ ከአካባቢው ማህበረሰብ ወግና ሥርዓት ውጪ የሆኑ ጎጂ አሰራሮች፣ በማህበረሰቡ ጤንነት ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ የሚያሳድሩ ጉዳዮችን እንዲሁም ከፕሮጀክቱ ጋር በሚገናኝ ወንጀል መፈፀሙ በህግ ሲረጋገጥ ውል ሊፈርስ ወይም ሊቋረጥ ይችላል።
- 3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቱ የከተማ ኢንቨስትመንት ከሆነ የፕሮጀክቱ አግባብነትና ውጤታማነት ጉድለት መኖሩ በሚመለከተው አካል ሲረጋገጥ ውሉ በቢሮው ሊቋረጥ ይችላል።
- 4) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የከተማ ኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል በቢሮው ሲቋረጥ ቢሮው በየደረጃው ለሚገኘው የኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር እና ፕሮጀክቱ ለሚገኝበት ከተማ አስተዳደር የመሬት የሊዝ ወይም የኪራይ ውል እንዲቋረጥ በፅሁፍ ማሳወቅ አለበት።
- 5) የከተማ አስተዳደር የመሬት ጉዳይ የሚመለከተው መንግስታዊ መስሪያ ቤት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል መቋረጡን ባወቀ ጊዜ ይህንኑ ምክንያት በመግለጽ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት የመሬት ሊዝ ወይም

ኪራይ ውሉ መቋረጡን በአስራ አምስት (15) ቀናት ውስጥ ለባለሀብቱ በፅሁፍ ማሳወቅ አለበት።

6) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (2)፣ (3)፣ (4) እና (5) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ለገጠር ኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ውል ሲቋረጥ የፕሮጀክቱ መሬት ውል በሚገኝበት አካባቢ ባለው የኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር ይቋረጣል።

7) በዚህ አንቀጽ መሠረት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል በመቋረጡ ምክንያት የሊዝ ወይም የኪራይ ውል መቋረጡን በተመለከተ የሚቀርብ አቤቱታ ወይም አለመግባባት እንደየኢንቨስትመንቱ ጉዳይ በዚህ አዋጅና አዋጁን ተከትሎ በሚወጡ ደንብና መመሪያ መሠረት የሚታይ ይሆናል።

28. የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል መቋረጥ ሊያስከትለው የሚችለው ውጤት

1) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውል እና የሊዝ ወይም የኪራይ ውል ሲቋረጥ ባለሀብቱ ለኢንቨስትመንት የወሰደውን መሬት አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት ንብረቱን ከላዩ በማንሳት መልቀቅ አለበት።

2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ባለሀብቱ ንብረቱን በማንሳት መሬቱን ያልለቀቀ እንደሆነ፣ ቢሮው ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመሆን የንብረቱን ግምት በባለሙያ በማከናወን ወይም ንብረቱን በጨረታ በመሸጥና በማስተላለፍ ገዥው ንብረቱን እንዲያነሳ በማድረግ የአስተዳደር ወጪዎችን በመቀነስ የቀረ ካለ ለባለሀብቱ በመክፈል መሬቱ ወደ መሬት ባንክ እንዲመለስ ያደርጋል። ባለሀብቱ የሽያጭ ክፍያውን ወይም በባለሙያ የተለየውን የንብረቱን ግምት ለመቀበል ፈቃደኛ ያልሆነ እንደሆነ የሽያጭ ገንዘብን ወይም በባለሙያ የተለየው ግምት በባንክ በዝግ ሂሳብ ቁጥር የሚጠራቀም ይሆናል።

3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ግንባታው የተጠናቀቀ ወይም የተጀመረ ሕንጻ እንደሆነ፣ ግንባታው የተጠናቀቀው ወይም የተጀመረው በፕላን መሠረት መሆኑን በማረጋገጥ ንብረቱን ማንሳት ሳያስፈልግ በተጠናቀቀው ግንባታ ወይም ግንባታውን አጠናቅቆ የኢንቨስትመንት ሥራ ሊሰራበት አቅም ላለው ሰው በግልጽ ጨረታ ሽያጭ የሚተላለፍ ይሆናል።

4) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሀብቱ ለኢንቨስትመንት በወሰደው መሬት ላይ ያፈራውን ሀብት አስይዞ ከባንክ ገንዘብ የተበደረ እንደሆነ እና የኢንቨስትመንት ውሉ የተቋረጠ እንደሆነ፣ ከንብረቱ ሽያጭ የባንክ እዳን እና በሕግ የተደነገገውን የአስተዳደር ወጪን በመቀነስ ቀሪውን ባለሀብቱ የመክፈል ግዴታ አለበት።

5) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (4) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ወደ ኢንቨስትመንት ተሸጋግሮ በመሬት ይዞታው ላይ የኢንቨስትመንት ሥራ እንዲያከናውን ፈቃድ የተሰጠው አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር በገባው ውል መሠረት ማከናወን ባለመቻሉ ውሉ የተቋረጠ እንደሆነ መሬቱ መጀመሪያ ወደ ተዘጋጀበት አግባብነት የሚመለስ ይሆናል። አፈፃፀሙ በሚወጣ ደንብና መመሪያ ይወሰናል።

29. ባለሀብት በኢንቨስትመንት መሬት ውል ያገኘውን የመሬት ሊዝ ወይም ኪራይ መብት አስይዞ ገንዘብ የሚበደርበት ሁኔታ

1) የኢንቨስትመንት እና የሊዝ ውል በመግባት ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክት መሬት የወሰደ ባለሀብት የሊዝ ወይም የኪራይ መብቱን በማስያዝ ገንዘብ መበደር የሚችለው የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቱ ወደ ልማት ለመግባት ካስመዘገበው ካፒታል 30% ሥራ ላይ ማዋሉና ቀሪ 70% እንደሚያስፈልገው ፕሮጀክቱ ከሚገኝበት የአስተዳደር መዋቅር ማረጋገጫ ሲያገኝና ቢሮው ሲፈቅድ ብቻ ነው።

2) በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሀብቱ የሊዝ ወይም የኪራይ መብት ወይም ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክት በወሰደው መሬት ላይ ያፈራውን ሀብት በማስያዝ ከተለያዩ ባንኮች ገንዘብ መበደር የሚችለው መጠን እስከ ከፈለው የሊዝ ወይም የኪራይ ወይም በመሬቱ ላይ ያፈራው ሀብት ግምት እስከሚያወጣው ብቻ ይሆናል።

3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ሥር ከተደነገገው የሀብት መጠንና ግምት በላይ እንዲሁም ከዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት ከሚወጡ ደንብና መመሪያ ውጪ በሆነ ስርዓት ለባለሀብት ከባንክ ብድር ቢሰጠው ቢሮው የገንዘብ ብድር ተጠያቂነትን የሚወስድበት ሁኔታ አይኖርም።

4) ባለሀብቱ ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክት በወሰደው መሬቱ ላይ ያፈራውን ሀብት በማስያዝ ከአንድ በላይ ከሆኑ ባንኮች ገንዘብ ለመበደር ቢፈልግ ቢሮው ለአንድ ባለሀብት ከአንድ ባንክ ለአንድ ጊዜ ብቻ እንዲበደር ድጋፍና ማረጋገጫ ይሰጣል። ሆኖም ማስፋፊያ ሲሆን ለሁለተኛ ጊዜ ሊሰጥ ይችላል።

30. የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውሉ የተቋረጠውን መሬት ለሌላ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስለማስተላለፍ

- 1) የኢንቨስትመንት ውል በመቋረጡ ወደ መሬት ባንክ የተመለሰ መሬት ቢሮው ካልወሰነ በስተቀር ከኢንቨስትመንት ሥራ ውጪ ለሌላ አገልግሎት ተላልፎ መሰጠት የለበትም።
- 2) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ውሉ የተቋረጠ መሬት ለሌላ አካል ሊሰጥ የሚችለው የይግባኝ መብቱ ታይቶ በቦርዱ የመጨረሻ ውሳኔ ከተሰጠበት በኋላ ብቻ ይሆናል።
- 3) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለሀብቱ በሚወጣ ደንብ በሚወሰነው ጊዜ ውስጥ ይግባኝ ካላቀረበ መሬቱ ለሌላ ባለሀብት ሊሰጥ ይችላል።
- 4) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ውሉ የተቋረጠበት የኢንቨስትመንት መሬት ለሌላ ባለሀብት ሳይተላለፍ ከአገዳ ነጻ ሆኖ ለስልሳ (60) ቀናት በመሬት ባንክ ውስጥ መቆየት አለበት።

31. ሪፖርት የማቅረብ እና ትብብር የማድረግ ግዴታ

ማንኛውም የኢንቨስትመንት ፈቃድ ያለው ባለሀብት፡-

- 1) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቱን አፈጻጸም በሦስት (3) ወር አንድ ጊዜ ለቢሮው ወይም በየደረጃው ላለው የኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር ሪፖርት የማድረግ ግዴታ አለበት።
- 2) ማንኛውም የኢንቨስትመንት ፈቃድ የወሰደ ባለሀብት ስለኢንቨስትመንት ፕሮጀክቱ አፈጻጸም መረጃ ወይም ማስረጃ ቢሮው ወይም በየደረጃው ያለው የኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር ሲጠየቅ የመስጠት ግዴታ አለበት።

32. የቴክኖሎጂ ሽግግር ውል፣ የስራ ዕድል የመፍጠር ውልና ማህበራዊ አስተዋፅኦ የማበርከት ውል

- 1) ማንኛውም ባለሀብት ከሚያካሄደው የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጋር ተያይዞ በሚመለከተው አካል ከተረጋገጠ በኋላ የቴክኖሎጂ ሽግግር ውል ከቢሮው ጋር መፈራረም አለበት።
- 2) የቴክኖሎጂ ሽግግር ውል በቢሮው ካልተመዘገበ የሕግ እውቅና አይኖረውም።
- 3) የዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (1) እና (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ማንኛውም ባለሀብት ከሚያካሄደው የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጋር ተያይዞ የሥራ እድል የመፍጠር ውል እና ማህበራዊ አስተዋፅኦ የማበርከት ውል ከቢሮው ወይም ፕሮጀክቱ ከሚገኝበት የኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር ጋር መፈራረም አለበት። አፈፃፀሙ በቢሮው ካልተመዘገበ የሕግ እውቅና አይኖረውም።

ክፍል ስድስት

የኢንቨስትመንት ማበረታቻ፣ ዋስትና እና ጥበቃ

33. ማበረታቻ

የክልሉ ሥልጣን የሆኑ ጉዳዮች ሥር ባሉ ጉዳዮች ላይ የተለያዩ ማበረታቻዎች ለባለሀብቶች ሊሰጥ ይችላል። ማበረታቻ የሚሰጥባቸው የኢንቨስትመንት ዓይነት፣ መጠን እና የሚሰጥባቸው ዘርፎችን በሚመለከት በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

34. የኢንቨስትመንት ዋስትና እና ጥበቃ

- 1) የክልሉ መንግስት በዚህ አዋጅ ድንጋጌ መሠረት የሚካሄደውን ማንኛውም የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ለሕዝብ ጥቅም ሲባል ሊወሰድ የሚችለው በሕግ መሠረትና ከአድልዎ በፀዳ አግባብ ብቻ ይሆናል።
- 2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት መንግስት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክትን ከባለሀብቱ የሚወስድ ከሆነ በፌዴራልና በክልሉ የካሳ ሕግ መሠረት ተመጣጣኝ ካሳ በመክፈል ይሆናል።

- 3) ማንኛውም የክልሉ መንግስት አካል በኢንቨስትመንት ላይ የሚወሰደውን እርምጃ በቅድሚያ ለቢሮው ማሳወቅ አለበት።

35. የአንድ ማዕከል አገልግሎት

- 1) የአንድ ማዕከል የኢንቨስትመንት አገልግሎት በቢሮው እና በየደረጃው ባሉ መዋቅሮቹ ውስጥ መደራጀት አለበት።
- 2) ከኢንቨስትመንት ጉዳዮች ጋር በተያያዘ የአንድ ማዕከል አገልግሎት የመስጠት ኃላፊነት ያለባቸው የክልሉ መንግስት መሥሪያ ቤቶች በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ግዴታቸውን መወጣት አለባቸው።
- 3) የዚህ አንቀጽ አፈፃፀም በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

ክፍል ሰባት

የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት መቋቋምና ስልጣንና ተግባር

36. የቦርድ እና የተለያዩ ኮሚቴዎች መቋቋምና ተጠሪነት

- 1) የክልሉን የኢንቨስትመንት እንቅስቃሴን በበላይነት የሚመራ የክልሉ የኢንቨስትመንት ቦርድ በክልል ደረጃ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል። የቦርዱ አባላት በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።
- 2) የቦርዱ ተጠሪነት ለክልሉ መንግስት መስተዳደር ምክር ቤት ይሆናል።
- 3) የኢንቨስትመንት ኮሚቴ ከዚህ በኋላ “ኮሚቴ” እየተባለ የሚጠራ በዞን፣ ተጠሪነታቸው ለክልል እና ለዞን በሆኑ የከተማ አስተዳደሮች እና በወረዳ ደረጃ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል። የኮሚቴው አባላት በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።
- 4) የዞንና ተጠሪነታቸው ለክልል የሆኑ የከተማ አስተዳደሮች ኮሚቴ ተጠሪነት ለቢሮው ሲሆን ተጠሪነታቸው ለዞን የሆኑ የከተማ አስተዳደሮች ኢንቨስትመንት ኮሚቴ እና የወረዳ ኢንቨስትመንት ኮሚቴ ለዞን ኢንቨስትመንት ኮሚቴ ተጠሪ ይሆናል።

- 5) የኢንቨስትመንት ጉዳይ ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ ከዚህ በኋላ “ሥራ አስፈጻሚ ኮሚቴ” እየተባለ የሚጠራ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል። የኮሚቴው ተጠሪነት፣ አባላትና አሰራር በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።
- 6) በክልሉ የሚከናወኑ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችን አዲት በማድረግ ለሚመለከተው አካል የሚያቀርብ የኢንቨስትመንት አዲት ኮሚቴ ከዚህ በኋላ “የአዲት ኮሚቴ” እየተባለ የሚጠራ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።
- 7) ለአርሶ አደሩ፣ ለአርብቶ አደሩ፣ ለከፊል አርብቶ አደሩ ወይም ለተሸጋገረ ኢንተርፕራይዝ ድጋፍ የሚያደርግ እና የሚያስፈልጋቸውን ድጋፍ በመለየት ለሚመለከተው አካል የሚያቀርብ የድጋፍ ኮሚቴ ከዚህ በኋላ “የድጋፍ ኮሚቴ” እየተባለ የሚጠራ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል። የአዲት ኮሚቴና የድጋፍ ኮሚቴ ተጠሪነት፣ አባላት፣ ስልጣንና ተግባር በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

37. የአስተዳደር አካላት አደረጃጀት

- 1) የክልሉ ኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት አደረጃጀት የሚከተለው ይሆናል፦
  - (ሀ) ቦርድ
  - (ለ) የኢንቨስትመንት ቢሮ እና በየደረጃው ያሉ መዋቅሮች፤
  - (ሐ) የዙን የኢንቨስትመንት አስፈጻሚ ኮሚቴ፤
  - (መ) ተጠሪነታቸው ለዙን የሆኑ የከተማ አስተዳደሮች የኢንቨስትመንት አስፈጻሚ ኮሚቴ፤
  - (ሠ) የወረዳ ኢንቨስትመንት አስፈጻሚ ኮሚቴ።

38. የቦርዱ ስልጣንና ተግባር

በሌሎች ሕጎች የተሰጠው ሥልጣንና ተግባራት እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ቦርዱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖሩታል፦

- 1) ለዚህ ሕግ አፈፃፀም ሲባል ከኢንቨስትመንት ጋር በተያያዙ ጉዳዮች ቢሮውን በበላይነት ይቆጣጠራል፤ ይከታተላል፤

- 2) ለቢሮው በሌሎች ሕጎች የተሰጠው ስልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በኢንቨስትመንት ጉዳይ ላይ የፖሊሲ እና የሕግ ሀሳብ ያመነጫል፤ እንደአስፈላጊነቱ የማሻሻያ ሀሳብ ያቀርባል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 3) ይህን አዋጅ እና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችን ተግባራዊ ለማድረግ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ አስፈላጊ መመሪያዎችን ያወጣል፤ የኢንቨስትመንት ሕጎችን አፈጻጸም ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤ ጉድለት ባለበትም የማስተካከያ እርምጃ ይወስዳል፤ እንዲወሰድም ያደርጋል፤
- 4) ለኢንቨስትመንት ተዘጋጅቶ በቦርድ የፀደቀው የኢንቨስትመንት መሬት ዝግጅት ዕቅድ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤ ጉድለት ባለበት ቦታ የማስተካከያ እርምጃ ይወስዳል፤ እንዲወሰድም ያደርጋል፤
- 5) በተለያዩ ዘርፎች ለመሰማራት የሚቀርቡ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ተገምግሙ ለውሳኔ ሲቀርቡ የቀረበውን የውሳኔ ሀሳብ ይመረምራል፤ ይገመግማል፤ ውሳኔ ይሰጣል፡፡
- 6) በዞኖች ባለው የኢንቨስትመንት አቅም ላይ በመመስረት በክልሉ ዞኖች መካከል ያለው የኢንቨስትመንት ስርጭት እንዲመጣጠን በትኩረት ይሰራል፤
- 7) ከኢንቨስትመንት ጉዳዮች ጋር በተገናኘ በኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት መካከል የሚፈጠሩ ቅሬታዎችንና ልዩነቶችን ገምግሞ ውሳኔ ይሰጣል፤
- 8) ለኢንቨስትመንት አገልግሎት የሚውል መሬት ካሳ ተክፍሎበት ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ነጻ መሆኑን ይከታተላል፤ የማስተካከያ እርምጃ ይወስዳል፤
- 9) በሌሎች የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት በመወሰን የተሰጡትን የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች አፈጻጸም ይከታተላል፤ ጉድለት ባለበት ቦታ የማስተካከያ እርምጃ ይወስዳል፤
- 10) ሌሎች የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በቦርድ ተገምግሞ ለክልሉ ማህበረሰብ ኢኮኖሚያዊ እና ማህበራዊ ጠቀሜታ ያላቸውን የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ላይ መወሰን ይችላል፤
- 11) በኢንቨስትመንት እንቅስቃሴ ውስጥ የሚሳተፉ አካላት አንድ ላይ ሆነው የአንድ መስክት ኢንቨስትመንት አገልግሎት ለባለሀብት እንዲሰጡ ያደርጋል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤ አቅጣጫ ያስቀምጣል፤
- 12) ከሥልጣኑ እና ከተግባሩ ላይ አካፍሎ ለሌሎች የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት ውክልና መስጠት ይችላል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤

13) በዚህ አዋጅ መሠረት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ እና መመሪያ የተሰጠውን ሥልጣን እና ተግባር ይፈጽማል።

39. የቢሮው ሥልጣንና ተግባር

በሌሎች ሕጎች የተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት እንደተጠበቁ ሆኖ፣ ቢሮው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

- 1) በክልሉ ውስጥ የሚገኙ ኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶችን ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤ የማስተካከያ እርምጃ ይወስዳል፤ እንዲወሰድም ያደርጋል፤
- 2) በክልሉ ውስጥ ለኢንቨስትመንት የሚውል መሬት ራሱን ችሎ የኢንቨስትመንት የመሬት ባንክ እንዲኖር ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ይሰራል፤ ያስጠናል፤ የመሬቱን ማስረጃ በፕሮጀክት አይነት ለይቶ ይይዛል፤
- 3) በዚህ አዋጅ መሠረት በክልሉ ውስጥ በኢንቨስትመንት ሥራ ላይ የተሰማሩ ባለሀብቶች የአንድ መስኮት አገልግሎት የሚያገኙበትን ሁኔታ ያመቻቻል፤ ሌሎች የሚመለከታቸውን አካላት ያቀናጃል፤ በአንድ መስኮት አገልግሎት የሚፈጸሙ ስራዎችን ያቀናጃል፤
- 4) በሁሉም የኢንቨስትመንት መስኮች ውጤታማነታቸው ገምግሞ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች የመሬት ጥያቄና አዋጭነት ለመወሰን ለቦርዱ የውሳኔ ሃሳብ ያቀርባል።
- 5) በዞን የኢንቨስትመንት ኮሚቴ የቀረቡትን የውሳኔ ሀሳቦች ገምግሞ ማስተካከያ በሚያስፈልግበት ቦታ እንዲስተካከል ያደርጋል፤ ለቦርዱ የውሳኔ ሀሳብ ያቀርባል።
- 6) አርሶ አደር፣ አርብቶ አደር ወይም ከፊል አርብቶ አደር በራሱ ይዞታ ወይም በመንግስት መሬት ላይ የኢንቨስትመንት ስራን ለማካሄድ ተገምግሞ ተለይቶ በቀረበ ጥያቄ ላይ መሬት እንዲሰጠው ለቦርድ የውሳኔ ሃሳብ ገምግሞ ያቀርባል፤ ሲወሰን ስራ ላይ መዋሉን ይከታተላል፤
- 7) በተሻገሩ ኢንተርፕራይዎች እና በህብረት ስራ ማህበራት የሚካሄድ ፕሮጀክት በተለየ መልኩ እንዲታዩ የውሳኔ ሃሳብ አዘጋጅቶ ለቦርድ ያቀርባል፤ ሲወሰን ስራ ላይ መዋሉን ይከታተላል፤

- 8) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት በተመለከተ የውል መቋረጥ ወይም የውል መፍረስ ምክንያት በዞን በተሰጠ ውሳኔ ጋር ተያይዞ በባለሀብቱ የሚቀርበውን ይግባኝ መርምሮ ውሳኔ ይሰጣል፤ ሪፖርቱን ለቦርድ ያቀርባል፤
- 9) በስምምነቱ መሠረት ባለመፈጸሙ በተቋረጠ የኢንቨስትመንት መሬት ውል ላይ በተደረገው የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስምምነት መሠረት የማይንቀሳቀስ ንብረት ግምት ከሚመለከተው አካል ጋር በመሆን በወቅቱ ባለው የገበያ ዋጋ በባለሙያ ተገምቶ እንዲቀርብ ያደርጋል፤ ያረጋግጣል፤ እንዲረጋገጥ ያደርጋል፤ የተገመተውን የንብረት ክፍያ ለባለሙሉ እንዲፈጸም ውሳኔ ይሰጣል፤ እንዲሰጥ ያደርጋል፤ የአፈጻጸሙ ሁኔታ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል፤
- 10) ለሕዝብ ጥቅም ሲባል በሚፈለገው መሬት ምክንያት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስምምነቱ የተቋረጠበት ባለሀብት አግባብነት ባለው ሕግ መሠረት ካሳ እንዲከፈለው ያደርጋል፤
- 11) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ስምምነቱ የተቋረጠ እና ንብረቱን ከመሬቱ ላይ ለማንሳት ፈቃደኛ ያልሆነ ባለሀብት ከአካባቢው አስተዳደር መዋቅርና ከኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር ጋር በመሆን በባለሙያ የተለየው ንብረት ወይም በጨፈታ ተሸጦ የተገኘው ገንዘብ ለቦርድ አቅርቦ በማስወሰን ለመውሰድ ፍላጎት የሌለው ከሆነ ዝግ በሆነ የባንክ አካውንት ውስጥ እንዲቀመጥ ያደርጋል፤
- 12) በክልል፣ ዞኖች የባለሀብት እና የመንግስት ፎረምና መማክርት ጉባኤ እንዲመሠረት ያደርጋል፤ ይደግፋል፤ በቀረቡት ጉድለቶች ላይ የማስተካከያ አቅጣጫ ይሰጣል፤ ስራ ላይ እንዲውል ያደርጋል፤
- 13) የኢንቨስትመንት አከባቢ አደረጃጀት እና የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች ስርጭትን እንዲሁም ክልሉ የሚመራበትን የኢንቨስትመንት ስታንዳርድ አግባብነት ባለው ሕግ በመመስረት ሥራ ላይ ያውላል፤ ሥራ ላይ እንዲውል ያደርጋል፤
- 14) እያንዳንዱ ዞን ያለውን ክምችት እና የኢንቨስትመንት እድል በየደረጃ ባለው መዋቅሩ የሚቀርብለትን በመቀበል ማስረጃውን አቀናጅቶ ይይዛል፤ በየደረጃ ያለ የዞን ኢንቨስትመንት መዋቅር እንዲይዙ ያደርጋል፤

- 15) የኢንቨስትመንት አስተዳደር ሥራ ጋር በተያያዘ የቢሮ መዋቅር በዞን ደረጃ የተሠሩ ሥራዎች ይለያል፤ የሚያስፈልግ አሰራርን ይዘረጋል፤ ይከታተላል፤ ይደግፋል፤ ይቆጣጠራል፤
- 16) ሁሉንም የኢንቨስትመንት ማስረጃዎች አደራጅቶ ይይዛል፤ በየደረጃው ያሉ መዋቅሮቹ እንዲይዙ ያደርጋል፤ የሚመለከተው አካል ሲጠይቅ ከዋናው ማስረጃ ጋር በማመሳከር ግልባጩን ይሰጣል፤
- 17) ከዚህ አዋጅ ጋር በተቀናጀ አግባብ አፈፃፀም መመሪያና ማኑዋል በማዘጋጀት ለቦርዱ ያቀርባል፤ ይተገብራል፤
- 18) ከስልጣንና ተግባሩ በማካፈል በየደረጃው ላሉት መዋቅሮቹ እንደአስፈላጊነቱ በውክልና ይሰጣል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፡፡

40. የዞን ኢንቨስትመንት ኮሚቴ ሥልጣን እና ተግባር

የዞን ኮሚቴ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፡-

- 1) በዞኑ የሚመለከተው የመሬት አስተዳደር ወይም አግባብነት ባለው አካል ተዘጋጅቶ የቀረበለትን የኢንቨስትመንት መሬት ዝግጅት ዓመታዊ እቅድ መርምሮ በማጽደቅ ለቢሮ ያስተላልፋል፤ ሲወሰንም አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 2) የዞኑ ኢንቨስትመንት አስተዳደር መስሪያ ቤት በዞኑ መሬት ጉዳይ ከሚመለከተው መስሪያ ቤት ጋር በመቀናጀት ተዘጋጅቶ የቀረበለትን የኢንቨስትመንት መሬት ዝግጅት ዓመታዊ እቅድ መርምሮ በማጽደቅ በመሬት ባንክ እንዲቀመጥ መረጃውን ለቢሮው ያስተላልፋል፤ ሲወሰንም አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 3) የዞኑን ኢንቨስትመንት መሬት በማጥናት ወይም በሚመለከተው አካል አስጠንቶ ለቢሮ ያቀርባል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 4) በዞን ደረጃ የቀረቡ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄዎችን በመቀበል ገምግሞ ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለቢሮ እንዲላክ ያደርጋል፤

- 5) ከመሬት ጥያቄ ጋር ተያይዞ በዞኑ ውስጥ በተለያዩ የኢንቨስትመንት ዘርፎች ለመስማራት በቀረቡ ፕሮጀክቶች ላይ የውሳኔ ሀሳብ እንዲሰጥ ለቢሮ ይልካል፤ ሲጸድቅ ሥራ ላይ ያውላል፤
- 6) በአርሶ አደሮች፣ በአርብቶ አደሮች፣ በከፊል አርብቶ አደሮች፣ በተሻገረ ኢንተርፕራይዝ ወይም በሕብረት ሥራ ማህበራት የቀረበ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄ፣ በኢንቨስትመንት ሥራ ላይ እንዲሰማሩ ተጠሪነታቸው ለዞን ከሆነ ከተማ መስተዳድር ወይም ከወረዳ ኢንቨስትመንት አስተዳደር ኮሚቴ የተላከለትን የውሳኔ ሀሳብ ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለቢሮ ያቀርባል፤ ሲፈቀድ ሥራ ላይ ያውላል፤
- 7) በዞኑ ደረጃ የተፈጸመ የኢንቨስትመንት ውል አስመልክቶ ባለሀብቱ በውሉ መሠረት ያልፈጸመ እንደሆነ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ ለቢሮው ያቀርባል፤ አፈፃፀሙን ይከታተላል፤
- 8) እንደዞኑ ባለሀብቱን የገጠመውን ችግር ገምግሞ መፍትሄ ይሰጣል፤ ከአቅሙ በላይ የሆነውን ለቢሮ ይልካል፤
- 9) በዞኑ ውስጥ ባሉ በባለሀብቶች እና በመንግስት መካከል የሚካሄድ ፎረምንና የመማከር ጉባኤ ያቀናጃል፤
- 10) ከቢሮው በውክልና የሚሰጠውን ማንኛውም ሥልጣንና ተግባር በኃላፊነት ይፈጽማል።

41. ተጠሪነቱ ለክልሉ የሆነ የከተማ ኢንቨስትመንት ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር

ተጠሪነቱ ለክልል የሆነ የከተማ ኢንቨስትመንት ኮሚቴ የሚከተሉት ሥልጣን እና ተግባር ይኖረዋል፡-

- 1) በከተማ አስተዳደር መሬት ጽ/ቤት ወይም አግባብነት ባለው አካል ተዘጋጅቶ የቀረበለትን የኢንቨስትመንት መሬት ዝግጅት ዓመታዊ ዕቅድ በማጽደቅ ለቢሮው ያቀርባል፤ ሲወሰንም አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 2) የከተማ አስተዳደር የኢንቨስትመንት መሬት በማጥናት ወይም በሚመለከተው አካል በማስጠናት ያቀርባል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤

- 3) በከተማ ደረጃ የቀረቡ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄዎችን በመቀበል ገምግሞ ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለቢሮ እንዲላክ ያደርጋል፤
- 4) በቢሮ ደረጃ የቀረበ የከተማው የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄን አስመልክቶ የውሳኔ ሀሳብ ከተጠየቀ ሀሳብ ይሰጣል፤
- 5) ከመሬት ጥያቄ ጋር ተያይዞ በከተማው ውስጥ በግብርና ዘርፍ ላይ የአበባ፣ የአትክልት እና ፍራፍሬ፣ የቅመማቅመም፣ የቡና እናት ዘር፣ እንስሳት እርባታ፣ ዘር ማባዛት እና ሌሎችም የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ላይ ለባለሀብት እንዲሰጥ የውሳኔ ሀሳብ ለቢሮ ይልካል፤ ሲጸድቅ ስራ ላይ ያውላል፤
- 6) የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች የመሬት ጥያቄ የሆቴል አገልግሎት፣ የጤናና የትምህርት ድርጅቶች፣ ስፖርት፣ ሎጅ እና ሌሎችም ለባለሀብት እንዲሰጥ የውሳኔ ሀሳብ ለቢሮ ይልካል፤ ሲጸድቅ ስራ ላይ ያውላል፤
- 7) ከአርሶ አደር፣ አርብቶ አደር፣ ከፊል አርብቶ አደር፣ የተሻጋገረ ኢንተርፕራይዝ ወይም የሕብረት ስራ ማህበራት ወደ ኢንቨስትመንት ስራ ለመሰማራት የቀረበለትን የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ጥያቄ መርምሮ ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለቢሮ ያቀርባል፤ ሲጸድቅም ስራ ላይ ያውላል፤
- 8) በከተማ ደረጃ የተፈጸመ የኢንቨስትመንት ውልን አስመልክቶ ባለሀብቱ በውሎ መሠረት ያልሰራ ከሆነ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ ለቢሮው ያቀርባል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 9) በከተማ ደረጃ ባለሀብትን የገጠሙ ችግሮችን ገምግሞ መፍትሄ ይሰጣል፤ ከአቅሙ በላይ የሆነውን ለቢሮ ይልካል፤
- 10) በከተማው ውስጥ ባሉ ባለሀብቶች እና በመንግስት መካከል የሚካሄድ ፎረምን ያቀናጃል፤
- 11) ከቢሮው በውክልና የሚሰጠውን ማንኛውም ስልጣንና ተግባር በኃላፊነት ይፈጽማል።

42. ተጠሪነቱ ለዞን የሆነ የከተማ የኢንቨስትመንት ኮሚቴ ስልጣንና ተግባር

ተጠሪነቱ ለዞን የሆነ የከተማ የኢንቨስትመንት ኮሚቴ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፡-

- 1) በከተማ አስተዳደሩ ውስጥ በመሬት ጽህፈት ቤት ወይም አግባብነት ባለው አካል ተዘጋጅቶ የሚቀርብለትን የኢንቨስትመንት መሬት ዝግጅት ዓመታዊ እቅድ መርምሮ በማጽደቅ ለዞን ኢንቨስትመንት መምሪያ ያስተላልፋል፤ ሲወሰን አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 2) ለኢንቨስትመንት አገልግሎት መዋል ለሚችል መሬት ካሳ የሚከፈልበት በጀት በማዘጋጃ ቤት እንዲመደብ ያደርጋል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 3) የከተማ አስተዳደሩን የኢንቨስትመንት መሬት በማጥናት ወይም በሚመለከተው አካል በማስጠናት ያቀርባል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 4) በከተማ አስተዳደሩ ውስጥ ለማካሄድ በዞን ደረጃ የቀረበ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክትን አስመልክቶ በተጠየቀው የውሳኔ ሀሳብ ላይ ተመስርቶ የውሳኔ ሀሳብ በመስጠት ለዞን ኢንቨስትመንት መምሪያ እንዲላክ ያደርጋል፤
- 5) የአርሶ አደር፣ የአርብቶ አደር፣ የከፊል አርብቶ አደር፣ የተሽጋገረ ኢንተርፕራይዝ ወይም የሕብረት ሥራ ማህበራት ከከተማው ኢንቨስትመንት መስሪያ ቤት የቀረበለትን የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ተቀብሎ ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለዞን ኢንቨስትመንት መምሪያ እንዲተላለፍ ያደርጋል፤
- 6) በውሉ መሠረት ባልሰራ ባለሀብት ላይ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለዞን ኢንቨስትመንት መምሪያ እንዲላክ ያደርጋል፤
- 7) ባለሀብቱን የገጠሙና በከተማው ኢንቨስትመንት መስሪያ ቤት አቅም መፈታት ያልቻሉ ችግሮችን መፍትሄ ይሰጣል፤ ከአቅሙ በላይ የሆነውን ለዞን ኢንቨስትመንት መምሪያ እንዲላክ ያደርጋል፤
- 8) የባለሀብትና የመንግስት ፎረምን ያስተባብራል፤ ውይይት ያካሄዳል፤ ሪፖርቱን ለዞን ኢንቨስትመንት መምሪያ እንዲላክ ያደርጋል፤

9) በክልሉና በዞኑ በውክልና የሚሰጠውን ማንኛውም ሥልጣንና ተግባር በኃላፊነት ይፈጽማል።

43. የወረዳ ኢንቨስትመንት ኮሚቴ ሥልጣንና ተግባር

የወረዳ ኢንቨስትመንት ኮሚቴ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፡-

- 1) በወረዳው ውስጥ በመሬት አስተዳደር መስሪያ ቤት ወይም አግባብነት ባለው አካል ተዘጋጅቶ የቀረበለትን የኢንቨስትመንት መሬት ዝግጅት ዓመታዊ ዕቅድ መርምሮ በማጽደቅ ለዞኑ ኢንቨስትመንት መምሪያ ያስተላልፋል፤ ሲወሰን አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 2) በወረዳው ውስጥ የኢንቨስትመንት መሬትን መዋል ከሚችልበት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት አይነት አገልግሎት ጋር በሚመለከተው አካል ተጠንቶ እንዲቀርብ ያደርጋል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 3) የአርሶ አደሮች፣ የአርብቶ አደሮች፣ የከፊል አርብቶ አደሮች፣ የተሻገረ ኢንተርፕራይዝ ወይም የሕብረት ሥራ ማህበራት በወረዳው ኢንቨስትመንት አስተዳደር የቀረበለትን የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ተቀብሎ ከውሳኔ ሀሳብ ጋር ለዞኑ ኢንቨስትመንት መምሪያ እንዲተላለፍ ያደርጋል፤
- 4) በዞን ኢንቨስትመንት አስተዳደር መዋቅር በቀረበ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ላይ ሀሳብ እንዲሰጥ ከተጠየቀ ሀሳብ ይሠጣል፤
- 5) በኢንቨስትመንት ውሉ መሠረት ያልሰራን ባለሀብት በመለየት ማስጠንቀቂያ እንዲሰጠው ለዞን ኢንቨስትመንት መዋቅር ያቀርባል፤
- 6) በወረዳው ውስጥ ያሉ የኢንቨስትመንት ፕሮጀክቶች አፈጻጸምን ያጠናል፤ ያሉትን ጉድለቶች እንዲስተካከሉ ያደርጋል፤
- 7) በውክልና የሚሰጠውን ማንኛውም ሥልጣንና የተግባር በኃላፊነት ይፈጽማል።

ክፍል ስምንት

የቦርድ፣ የዞን፣ የወረዳ እና የከተማ አስተዳደር ኢንቨስትመንት ኮሚቴ እና የክልል የኢንቨስትመንት ጉዳይ አስፈጻሚ ኮሚቴ የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት

44. የቦርድ የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት

ቦርዱ የሚከተለው የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት ይኖረዋል፡-

- 1) ቦርዱ በወር አንድ ጊዜ መደበኛ ስብሰባ የሚኖረው ሆኖ እንደአስፈላጊነቱ የቦርዱ ሰብሳቢ አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል።
- 2) የስብሰባው ጥሪ እና አጀንዳ ቢያንስ ከስብሰባው ቀን ሶስት ቀን አስቀድሞ ለቦርዱ አባላት መድረስ አለበት።
- 3) ከቦርዱ አባላት ውስጥ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል።
- 4) የቦርዱ ውሳኔ በአብላጫ ድምጽ የሚተላለፍ ሆኖ ድምጽ እኩል ከሆነ በሰብሳቢው የተደገፈው ሀሳብ የቦርዱ ውሳኔ ይሆናል።
- 5) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ቦርዱ በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የተለየ ሀሳብ ያለው አባል ሀሳቡ እንዲያዝለት ከፈለገ የሀሳብ ልዩነቱ ይመዘገብለታል።
- 6) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (5) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ቦርዱ የራሱን የስብሰባ ማካሄጃ፣ የውሳኔ አሰጣጥና የሚያስፈጽበትን የአሰራር ሥርዓት ሊያወጣ ይችላል።

45. በየደረጃው ያሉ የኢንቨስትመንት ኮሚቴዎች የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት

- 1) የዞን፣ የከተማ አስተዳደርና የወረዳ የኢንቨስትመንት ኮሚቴዎች በወር አንድ ጊዜ መደበኛ ስብሰባ የሚኖራቸው ሆኖ የኮሚቴው ሰብሳቢ እንደአስፈላጊነቱ አስቸኳይ ስብሰባ ሊጠራ ይችላል።

- 2) የስብሰባው ጥሪና አጀንዳ ከስብሰባው ዕለት ቢያንስ ሶስት ቀን አስቀድሞ ለኮሚቴው አባላት መድረስ አለበት።
- 3) ከኮሚቴው አባላት ከግማሽ በላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል።
- 4) የኮሚቴው ውሳኔ በአብላጫ ድምጽ የሚወሰን ሆኖ እኩል ድምጽ ከሆነ በሰብሰቢው የተደገፈው ሀሳብ የኮሚቴው ውሳኔ ይሆናል።
- 5) በሚሰጠው ውሳኔ ላይ የተለየ ሀሳብ ያለው አባል ሀሳቡ እንዲያዝለት ከፈለገ የሀሳብ ልዩነቱ ይመዘገብለታል።
- 6) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (5) ሥር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ኮሚቴው የራሱን የስብሰባ ማካሄጃ፣ የውሳኔ አሰጣጥና የሚያስፈጽሙትን የአሰራር ሥርዓት ሊያወጣ ይችላል።

ክፍል ዘጠኝ

የቅሬታ አቀራረብ እና አለመግባባት አፈታት ሥነ-ሥርዓት

46. የኢንቨስትመንት አስተዳደር ጉዳይ ቅሬታ እና ይግባኝ ማስተናገጃ ሥነ-ሥርዓት

- 1) ከኢንቨስትመንት አገልግሎት አቅርቦት ጋር በተያያዘ ቅሬታ ያለው ሰው የተጣሰውን ሕግና አሰራር በመግለጽ በየደረጃው ለሚገኙ የቢሮው መዋቅሮች ቅሬታውን ማቅረብ ይችላል።
- 2) ከቢሮውና በመዋቅሮቹ ደረጃ የኢንቨስትመንት አገልግሎት አቅርቦት ጋር ተያይዞ በተሰጠ ውሳኔ ላይ ቢሮው የሚሰጠው ውሳኔ የመጨረሻ ሆኖ፣ በዚህ ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያለው ሰው ቅሬታውን ለሚመለከተው በሕግ ስልጣን ላለው አካል ማቅረብ ይችላል። ዝርዝሩ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

47. የኢንቨስትመንት ጉዳይ አለመግባባት አፈታት እና ይግባኝ መስተንግዶ ሥርዓት

- 1) በኢንቨስትመንት ጉዳይ ላይ በመንግሥትና በባለሀብት መካከል የሚነሳ ማንኛውም አለመግባባት በውይይት ወይም በድርድር ሊፈታ ይችላል።

2) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ሥር የተደንገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የኢንቨስትመንት ውል መቋረጥን ወይም የኢንቨስትመንት ፈቃድ መሰረዝን በተመለከተ በቢሮው በተሰጠው ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያለው ሰው የተጣሰውን ሕግና አሰራር በመግለጽ ቅሬታውን ለቦርዱ ማቅረብ ይችላል።

3) ቢሮው በይግባኝ ሰሚነት ወይም በመጀመሪያ ደረጃ በሰጠው የኢንቨስትመንት አለመግባባት ጉዳይ ላይ በሰጠው ውሳኔ ላይ ቅሬታ ያለው ሰው ቅሬታውን ለቦርዱ ማቅረብ ይችላል። የሚሰጠው ውሳኔም የመጨረሻ ይሆናል።

4) የዚህ አንቀጽ አፈጻጸም በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

ክፍል አስር

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

48. ባለሀብት የካሳ ክፍያ በመፈጸም መሬት የሚያገኝበት ሁኔታ

1) መንግሥት ለኢንቨስትመንት የሚውል መሬትን አስቀድሞ ካሳ በመክፈል ለባለሀብት የሚያስተላልፍ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ መንግሥትን በሚያጋጥመው የበጀት እጥረት ምክንያት ካሳ በመክፈል መሬቱን ማዘጋጀት ካልቻለ፣ ባለሀብቱ አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሠረት አስቀድሞ ካሳ በመክፈል መሬቱ እንዲሰጠው ቢሮው ለሚመለከተው አካል ማቅረብ ይችላል።

2) ባለሀብቱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ካሳ በመክፈል መሬት ያገኘ እንደሆነ ክፍያው በየዓመቱ ሊከፍለው ከሚገባው የሊዝ ወይም ኪራይ ዋጋ ላይ እንዲሰላለት ይደረጋል። አፈጻጸሙም በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

49. አስተዳደራዊ እርምጃ

በኢንቨስትመንት አስተዳደር ውስጥ ከዚህ ሕግ ድንጋጌዎች ጋር በሚቃረን ሁኔታ ሲሰራ የተገኘ ማንኛውም ሰው የጉዳዩን ክብደት እና የደረሰውን ጉዳት መሠረት በማድረግ የሚከተለው አስተዳደራዊ እርምጃ የሚወሰድበት ይሆናል፡-

1) የቃል ማስጠንቀቂያ መስጠት፤

- 2) የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ መስጠት፤
- 3) የገንዘብ መቀጮ ሊቀጣ ይችላል ወይም
- 4) ሌላ አስተዳደራዊ እርምጃ
- 5) ስረዛ ወይም እገዳ
- 6) የዚህ አንቀጽ አፈፃፀም ሁኔታ በሚወጣ ደንብ የሚወሰን ይሆናል።

50. ቅጣት

ወንጀሉ በሌሎች ሕጎች የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር፡-

- 1) ማንኛውም ሰው ለኢንቨስትመንት የተዘጋጀ ቦታን በጨረታ ለመውሰድ የሀሰት ማስረጃ በማቅረብ ወይም ግልጽ ማድረግ የነበረበትን ማስረጃ በመደበቅ ወይም ከተወዳዳሪው ጋር በመመሳጠር ሀሰተኛ ውድድር ተወዳድሮ የተገኘ እንደሆነ ከአምስት (5) ዓመት እስከ ሰባት (7) ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት የሚቀጣ ይሆናል።
- 2) ማንኛውም ባለሀብት ለኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ሥልጣን ባለው አካል ተወስኖ ከተሰጠው መሬት ውጪ የሌላ ሰው ይዞታን ወይም የመንግሥት ይዞታን ወደ ራሱ በመጨመር የኢንቨስትመንት ሥራ ያከናወነ እንደሆነ ከሰባት (7) እስከ አሥር (10) ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት ይቀጣል።

51. ሌሎች ሕጎችን የማክበር ግዴታ እና የማህበራዊና አካባቢ ኃላፊነት መወጣት

- 1) ማንኛውም ባለሀብት የኢንቨስትመንት ሥራዎችን በሚያከናውንበት ጊዜ የአገሪቱንና የክልሉን ሕጎች በማክበር መስራት አለበት።
- 2) ማንኛውም ባለሀብት የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት ሲያካሂድ የማህበራዊ ግዴታዎችንና የአካባቢ ጥበቃ ደረጃዎችን ጨምሮ የማህበራዊና የአካባቢው እሴቶች ዘላቂነት እንዲኖራቸው በሚያደርግ ሁኔታ በትኩረት መስራት አለበት።

52. የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት ተጠያቂነት

ማናቸውም የክልሉ የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካላት በማንኛውም ደረጃ ባሉ የኢንቨስትመንት ጉዳዮች ላይ በሚወስኑት ውሳኔዎች በሚፈጽሙት ጥፋት ምክንያት በመንግስት ወይም በህዝብ ጥቅም ላይ ጉዳት የደረሰ እንደሆነ በፍትሐ ብሔር ሕግ የተናጥል እና የጋራ ተጠያቂነት ይኖራቸዋል።

53. የመተባበር ግዴታ

- 1) ማንኛውም ሰው ለዚህ አዋጅ ስራ ላይ መዋል የመተባበር ግዴታ አለበት።
- 2) ማናቸውም የኢንቨስትመንት ተቋም የክልሉ የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካል ለድጋፍና ክትትል ወደ ድርጅቱ ሲገባ አስፈላጊና ትክክለኛ ማስረጃና መረጃ የመስጠት ግዴታ አለበት።
- 3) ከኢንቨስትመንት ጋር በተያያዘ አገልግሎት የሚሰጥ ማንኛውም ሰው፣ የመንግስት መስሪያ ቤት፣ የኢንቨስትመንት አስተዳደር አካልና የመንግስት ሰራተኛ አገልግሎቱን በፍጥነት የመስጠት እና ያለ በቂ ምክንያት ባለሀብትን ያለማመላለስ ግዴታ አለበት።

54. የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

- 1) ይህ አዋጅ ከመጽደቁ በፊት ተጀምረው በሂደት ላይ ያሉ የኢንቨስትመንት ሥራዎች ወይም የኢንቨስትመንት አለመግባባት ጉዳዮች ይህንን አዋጅ እስካልተቃረኑ ድረስ በቀድሞው ሕግ መሠረት ፍጻሜያቸውን የሚያገኙ ይሆናል።
- 2) ስልጣን ባለው አካል በሰጠው ውሳኔ መሪነት የያዘ ወይም ስልጣን ያለው አካል ውሳኔ ሳይኖረው በግል ይዞታው ላይ የሊዝ ወይም የኪራይ ወይም የኢንቨስትመንት ውል ሳይፈርም የኢንቨስትመንት ፕሮጀክት እየሰራ ያለ ባለሀብት ይህ አዋጅ ጸድቆ ሥራ ላይ ከዋለበት ቀን ጀምሮ በስድስት (6) ወራት ውስጥ ስልጣን ያለው አካል ዘንድ ቀርቦ የኢንቨስትመንት፣ የሊዝ ወይም የኪራይ ውል መፈረም አለበት።

55.ደንብ እና መመሪያ የማውጣት ስልጣን

- 1) የክልሉ መንግስት የመስተዳደር ም/ቤት ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም አስፈላጊውን ደንብ ሊያወጣ ይችላል።
- 2) ቢሮው ይህንን አዋጅ እና አዋጁን ለማስፈጸም የሚወጣ ደንብ ለማስፈጸም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።
- 3) ቦርዱ አዋጁን፣ ደንቡንና መመሪያውን መሠረት በማድረግ ዝርዝር የአሰራር ማኑዋል ሊያወጣ ይችላል።

56.ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረኑ ማናቸውም አዋጅ፣ ደንብ፣ መመሪያና ልማዳዊ አሰራሮች በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖራቸውም።

57.አዋጁ ሥራ ላይ የሚውልበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት ምክር ቤት ከፀደቀበት ከ-- ቀን 2017 ዓ/ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አርባ ምንጭ

የካቲት----- ቀን 2017 ዓ.ም

ጥላሁን ከበደ

የደቡብ ኢትዮጵያ ክልላዊ መንግስት ርዕሰ መስተዳድር